

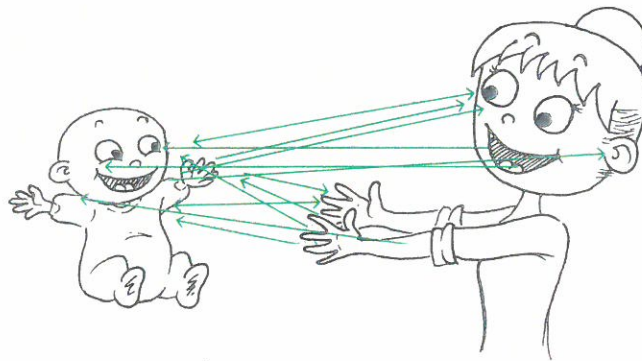
Kilde: Neuroaffektiv udviklingspsykologi - til gymnasiet. Susan Hart,
Gyldendal 2016.

3.1. Barnets medfødte evne til at kommunikere og synkronisere sig med andre

Spædbørn udforsker umiddelbart efter fødslen deres omgivelser og forsøger at få mening i det, de ser, hører og føler. Evnen til at række ud, respondere på og organisere sig i forhold til omgivelserne er magtfuld allerede fra fødslen og starter som en primitiv reflekspræget adfærd, der langsomt udvikler sig. Følelser af behag og ubehag opleves gennem det autonome niveau og skaber grundlaget for oplevelser og vurderinger, der senere kommer til at styre tanker og adfærd. Berøring og udvikling af den taktile (berøringsmæssige) sans har stor betydning for børns evne til at mærke kroppens afgrænsning og dermed deres eksistens. Allerede fra fødslen har børn sansekapaciteter, der gør dem i stand til at opfatte omverdenen og til delvist at benytte alle fem sanser: syn, hørelse, lugt, smag og berøring. Kropssansninger, som formentlig opleves som forskellige fornemmelser af indre strømning, spænding, livfuldhed osv., udvikles inden for de første tre uger efter fødslen og gør det muligt at opfatte sansehelheder og sammenhæng. Spædbørnsforskeren Daniel Stern kaldte dem for *vitalitetsfølelser*. Vi-

talitetsfølelserne hjælper spædbarnet med at orientere sig i verden, og det forudsætter kropssansninger, som i starten baserer sig på vitalitetsfølelser, overhovedet at få en fornemmelse af sig selv og sin væren i verden. Vitalitetsfølelser præger barnets oplevelse af det, der sker omkring det.

Tidlig synkronisering opnås gennem lugt, smag, den taktile sans, auditive og visuelle stimuli.

Spædbørn har ligeledes en medfødt evne til øjenkontakt og til at finde beroligelse i trøst, kærtegn og vuggen. Deres åbne kommunikationssystemer gør det muligt at skabe kontakt, og det er det, der på et senere tidspunkt udvikler sig til tilknytningsrelationer. Børn søger allerede fra fødslen aktiv og kompetent kontakt med deres forældre, og deres medfødte reflekssystem hjælper dem med at knytte deres umodne nervesystem sammen med forældrenes mere modne nervesystem, så de herigennem kan udvikle sig følelsesmæssigt. Vedvarende øjenkontakt medfører en intens form for kommunikation og øger hjernens aktivitetsniveau, og dette kan senere fremkalde stærke følelser. Under sociale interaktioner trækker børn sig fra øjenkontakt for at regulere

deres eget aktivitetsniveau, hvilket kan måles gennem hjerterytmen. Mens to mennesker normalt ikke har øjenkontakt uden at tale i mere end ca. 10 sekunder, kan forældre og spædbørn nemt være i en gensidig øjenkontakt i 30 sekunder eller mere.

Spædbørn synkroniserer sig kort tid efter fødslen med deres forældres gestik og mimik. Evnen til synkronisering betyder, at de kan afstemme sig med fysiske reaktioner i forældrenes ansigtsudtryk fra øjeblik til øjeblik. Spædbørn synkroniserer sig gennem kropsholdninger, ansigtsudtryk og stemmemelodi, og i de dybtliggende hjerneområder forbindes kropssansningerne med forældrenes afstemte støtte. Når børn synkroniserer sig med deres forældres tilstand, får de igennem deres kropssansninger en fornemmelse af forældrenes følelsesmæssige tilstand, hvilket er forløberen for empati.

Først i midten af 1970'erne begyndte man at få en viden omkring synkroniseringsprocesser, da det blev muligt at studere forældre-barn-interaktionen på mikroniveau, idet man fik adgang til videoudstyr. Spædbørnsforskere som Daniel Stern og Colwyn Trevarthen fandt bl.a. ud af, at mor-barn-samspillet består af synkroniserede adfærdsmønstre, og at disse afstemninger ofte er så subtile, at man ikke lægger mærke til dem. Det synkroniserede samspil udspiller sig med forskellige variationer efter en nøje planlagt koreografi, og forældre kommunikerer med deres spædbørn på måder, som hjælper børn med at definere sig selv.

Colwyn Trevarthen har udtalt, at opfindelsen af småfilm og videokameraet har haft lige så stor betydning for psykologien, som teleskopet har haft det for astronomien.